



## Vad tänker brukarna om hälsa?

- djupintervjuer med brukare inskrivna i hemsjukvård och med hemtjänst, om vad som är viktigt för hälsan och den nära vården



## Innehåll

1. SAMMANFATTNING	2
2. BAKGRUND	2
3. SYFTE	3
4. TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	3
5. RESULTAT	3
5.1 Vad behöver du för att bibehålla din hälsa?	3
5.2 Vad är viktigt för dig i kontakten med hemsjukvården?	6
9. SLUTSATS	8

### 1. Sammanfattning

I den omställning mot God och Nära vård som sker inom svensk hälso- och sjukvård förväntas vård, men också omsorg, att organiseras och bedrivs med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar.

För att få mer kännedom om dessa behov och förutsättningar gjordes djupintervjuer med 20 personer inskrivna i hemsjukvård och med hemtjänst. Intervjuerna genomfördes hösten 2022 och sammanställdes våren och sommaren 2023. Frågorna som ställdes var:

- Vad behöver du för att bibehålla din hälsa?
- Vad är viktigt för dig i kontakten med hemsjukvården?

De intervjuade personerna lyfte behov av kontakt med vänner, barn och barnbarn som viktigt för hälsan. Tillsammans med självständighet, sysselsättning, promenader och träning bidrar detta till att bibehålla hälsa. Även trygghet med hög personalkontinuitet i hemtjänst ansågs av många som betydelsefullt.

I intervjuerna framkom att i kontakten med hemsjukvården är det viktigt att kunna känna tillit till och känna sig omhändertagen av arbetsterapeut, fysioterapeut och sjuksköterska. Det var också betydelsefullt att hemsjukvården är lätta att få tag på, att det är samma personal som kommer, att hemsjukvården hjälper till att samordna vården och involverar den behandlade och anhöriga i vården.

### 2. Bakgrund

God och när vård kan beskrivas som ett övergripande mål för den omställning som sker inom hälso- och sjukvården. Omställningen syftar till att vården i högre grad organiseras och bedrivs med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar. I överenskommelser mellan SKR och staten pratar man bland annat om att

- utveckla samordningen inom och mellan vårdgivare
- förbättra tillgängligheten
- öka kontinuitet och relationsskapande i hälso- och sjukvården
- införa patientkontrakt
- samskapande tillsammans med patienter och närstående



- hälsofrämjande och förebyggande arbete

Utifrån denna överenskommelse får regioner och kommuner statsbidrag. I Falkenberg arbetar en samordnare (20 %) med God och Nära vård för att stötta utvecklingen.

Som stöd till socialförvaltningens arbete med att ta fram utvecklingsprojekt såg samordnaren tillsammans med medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) det som viktigt att undersöka vad brukarna i Falkenberg såg som viktigt för hälsan och den nära vården.

### **3. Syfte**

Syftet med intervjuerna var att få kännedom om brukares perspektiv på vad de behöver för att bibehålla hälsa och vad som är viktigt för dem i kontakten med hemsjukvården för att sedan kunna använda denna kännedom i utvecklingsarbetet med God och Nära vård för både hälso- och sjukvården samt omsorgen.

### **4. Tillvägagångssätt**

Intervjuerna utfördes under hösten 2022 av Anna Sech, som då var samordnare för God och Nära vård i Falkenberg. Tjugo brukare valdes ut från områdena Norr 1 och Centrum utifrån att de var inskrivna i hemsjukvården och hade hemtjänst. Man efterfrågade brukare som inte bara hade behov av sjuksköterska utan också arbetsterapeut och fysioterapeut. Sjuksköterskor på de olika områdena lämnade namn på brukare utifrån sina patientlistor. Ett brev skickades ut till de utvalda brukarna med information om undersökningen. Samordnaren ringde sedan upp och kom överens om tid för intervju med de brukare som var intresserade att delta. Intervjuerna skedde i brukarnas hem, förutom en som gjordes via telefon. Områdena valdes utifrån att de fångade in både stadsbor och landsbygdsbor. Att vi valde 20 brukare och inte fler, var en fråga om tillgänglig tid för samordnaren.

Intervjuerna bestod av 2 öppna frågor:

- Vad behöver du för att bibehålla din hälsa?
- Vad är viktigt för dig i kontakten med hemsjukvården?

De följdes av följdfrågor utifrån hur intervjun utvecklades men handlade om att få den intervjuade att berätta om vad som var viktigt kring hälsa och hemsjukvård.

Intervjuerna transkriberades av samordnaren Anna Sech våren 2023 och tolkades och sammanställdes av medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) Eva Bjäräng sommaren 2023.

### **5. Resultat**

Resultatet presenteras nedan, både i text med citat från intervjuerna och i diagram.

#### **5.1 Vad behöver du för att bibehålla din hälsa?**

För de flesta intervjuade brukarna visade sig kontakt med vänner, barn och barnbarn viktigt för att bibehålla hälsa (70 %).

*”..en grannfru som har varit väldigt snäll och frågat om jag vill komma ut, och det ville jag ju gärna.... så åker vi till en berså här borta och så har vi druckit*



*kaffe där, eller bara suttit och pratat. Så det är väldigt upplyftande på sommaren när det varit fint väder."*

*"Ja det skulle ju vara om jag inte fick träffa mina barn och barnbarn om inte de kom hit eller om jag inte kunde åka till dem." (om hur det skulle påverka hälsan negativt att inte få träffa barn och barnbarn.)*

*"för att må bra så pratar jag i telefon med mina barn och jag har paddan. Idag var det ett meddelande från ett barnbarn i Västindien. Det är såna grejer och det är ju jätteroligt."*

Att ha någon form av självständighet nämnde många vara viktigt för hälsan (50%) och det var också flera som ansåg det betydelsefullt för hälsan att få hjälpmedel för att kunna vara självständig (25%).

*"Så att det är mycket det att jag är beroende av andra hela tiden, annars sitter jag här. Det är väldigt tråkigt..."*

*"Jag vill ju klara mer än jag egentligen kanske behöver klara själv. Jag vill ju känna att jag fortfarande lever om man säger så. Jag vill inte bli beroende av nån. Jag tycker inte om att bli ompysslad."*

*"Jo, absolut, rollatorn ska med." (om att kunna gå ut själv med hjälp av rollatorn).*

*"...hjälpit mig med en sådan där förhöjning på stolen där inne. (för att komma upp ur stolen på egen hand) ... De anpassar grejer till mig. Och det har de gjort bra."*

*"Det är viktigt för mig att klara mig själv....det är därför jag va så tacksam när han kom med denna. (Evondos - läkemedelsgivare)"*

Att ha något att göra, en sysselsättning, som att sticka, läsa tidning, böcker eller lyssna på musik var viktigt (50 %).

*"då har man ju mer en mening och det är någon som behöver det man gör hela tiden." (om stickningen)*

Promenader, gymnastik och träning var angeläget (50 %).

*"...ja, jag tränar ju så mycket jag kan.... kan jag gå dit och sen in hit tillbaks och det är ju lite träning. Och likadant jag går därifrån sovrummet och in på toaletten. Det gör jag en tre fyra gånger om dan då."*

*"...det är viktigt att jag får promenera...både för att få motion men också för att få nya intryck..."*

*"jag motionerar varje dag...jag går 20 varv runt huset...jag skulle egentligen hellre gå på vägen....men det går ju inte med larmet."*

*"Jag motionerar så mycket som jag kan på olika sätt....Jag vill ju helst gå en halvtimme, en timme om dagen."*

*"Det är skönt att bara komma ut."*



Några beskrev också en önskan om att komma ut mer med hjälp av hemtjänsten för hälsans skull (15 %).

*"det är klart man lessnar emellanåt, så det jag skulle vilja är att komma ut lite mera, men det fick jag avslag på när jag sökte."*

En annan faktor som visade sig vara viktigt för hälsan, är att det känns tryggt med hemtjänsten såsom att det är samma personer som kommer, att de kommer när man larmar och att de vet vad de ska göra (30%).

*"För då känner de till mig och jag känner till dem. Det är bra att de vet vad de ska göra och vad som är viktigt för mig..."*

Annat som var viktigt för att bibehålla hälsa var bra och god mat eller kaffe, god och trygg sjukvård, att kunna följa med vad som händer i samhället, i sporten eller i tv-program och att relationen med maka/make/särbo är god (20 % vardera).

*"Det är viktigt för mig att kunna läsa tidningen så jag vet vad som händer omkring mig, det är klart."*

*".. ja, det är ju att vi kommer bra överens jag och min fru då och att vi funkar bra ihop.....Vi är samtränade, eller vad ska man säga."*

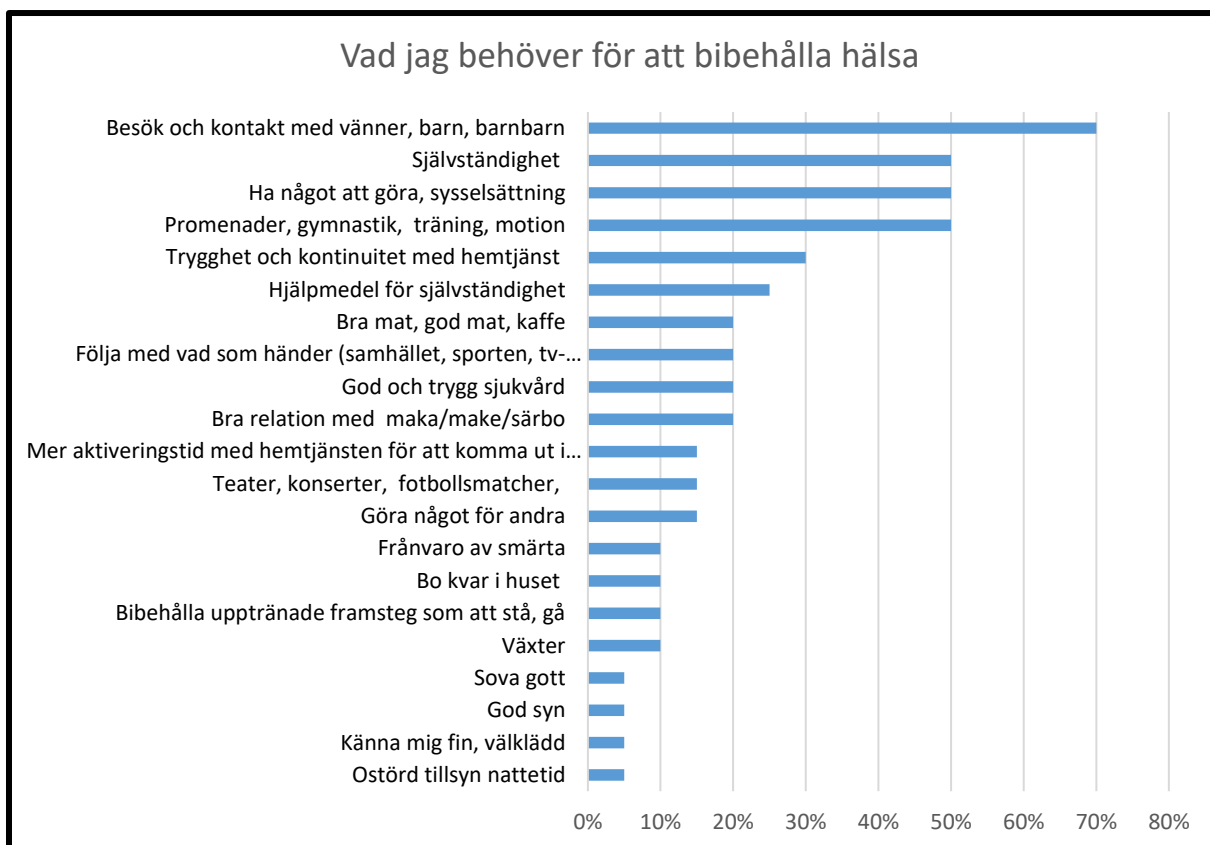
Att göra något för andra var betydande för några (15 %).

*"och sen har jag bra grannar och sen är det de att vi ringer varandra istället och gör små tjänster där var och en kan."*

Gå på teater, konserter eller fotbollsmatcher spelade roll för hälsan till viss del (15 %)

*"...och jag tycker väldigt mycket om att gå och lyssna på konserter och musik överhuvudtaget. Det är viktigt att man kan fortsätta göra det man är intresserad av."*

Annat som nämndes som viktigt var frånvaro av smärta, bo kvar i huset, bibehålla upptränade framsteg som att stå och gå samt att sköta om sina växter (10 % vardera).



## 5.2 Vad är viktigt för dig i kontakten med hemsjukvården?

De intervjuade uttryckte att i kontakten med hemsjukvården var det viktigt att kunna känna tillit till hemsjukvården, att de är intresserade och engagerade och har koll på de sjukdomar och problem man har och försöker lösa dem, att man får råd och att man är omhändertagen (70%).

*"Ja det är ju det här att man kan prata med dom och får hjälpen man behöver....Det är inte samma sak som när du ringer till vårdcentral för att de har inte tid med de, du kommer bara till en som har hand om telefon där och den kan svara på frågor men dom har ju inte tid att hålla på och reda ut alla dom besvären och frågorna man har."*

*"Ja det är ju att de kommer när man behöver hjälp. Många gånger är det viktigt bara att de kommer och pratar med en. Man känner sig orolig, och man har någon att anförtro sig åt liksom."*

*"...de (arbetsterapeut och fysioterapeut) är intresserade av hur jag lever och anpassar hjälpmedel efter det."*

Många belyste att det var bra att det var så lätt att få tag på hemsjukvården (50%).

*"...det är skönt med hemsjukvård för de är lättare att få tag i dem än de på vårdcentralen. Det är den stora skillnaden."*

*"Och sen är de lätta att få tag på och så kommer de före de drar på stora larmet."*



*"För mig är det ju tillgängligheten. Att de svarar dygnet runt och att jag inte behöver åka till den ordinarie akutsjukvården... Jag har ju nedsatt immunförsvar så jag ska ju undvika att träffa mycket folk."*

Flera tyckte det var betydelsefullt med hög personalkontinuitet inom hemsjukvården (35 %)

*"Men det som är viktigt är att det är någorlunda en och samma så man får personkännedom. Att man blir bekant."*

*"det funkade med någon annan också, men det är skönt när de känner mig och vet vad jag har varit med om och allt det där."*

*"Det är som att jag inte längre orkar med nya personer längre nu när jag blivit gammal."*

En tredjedel uttryckte att det var viktigt att hemsjukvården hjälper till att samordna besök och kontakter (30%).

*"Är det något så hjälper de ju till med det."*

*"Innan var det ju lite tveksamt när jag skulle hålla koll på mina mediciner själv och så ringde de från apoteket och sa att nu fattas det recept på det och det. De var inte alltid de hjälpte till då, men sen blev det hemsjukvård och det sköter om allt det där."*

Något annat som uttrycktes vara väsentligt var ett gott bemötande som även innefattade att hemsjukvården involverade brukaren i vården (25 %).

*"Och de pratar med mig så jag begriper dem och jag kan svara dem ordentligt. Det hjälper rätt mycket. De pratar aldrig över mitt huvud."*

*"Jag visste inte att de skulle komma utan de bara dök upp."*

*"...den sista tiden i livet fick vi inte sova i samma rum..."* (person som inte känt sig delaktig i makens vård efter beslut från hemsjukvården)

Hemsjukvården bidrar till att brukarna kan fortsätta vara hemma och det poängteras vara betydelsefullt (25%).

*"...de...kommer hit och tar blodprover...jag kan ju inte hålla på och åka ner till vårdcentralen."*

*"...den största skillnaden är ju att man slipper fara och flänga och att de går att få tag på över huvud taget."*

Några beskrev att det var angeläget att hemtjänsten och hemsjukvården hade ett gott samarbete och att hemtjänsten signalerade till hemsjukvården om brukaren behövde deras hjälp (10 %).



*"Hemtjänsten kommer några gånger om dagen och då gör de ju bedömningen om sköterskan behöver komma." En person som beskrev närminnesproblem och inte "...vet vad sjuksköterskan har för telefonnummer eller nånting."*

Vissa förmedlade att det var viktigt att man fick information om vilken hjälp man kan få av hemsjukvården (10%).

*"Mer information om när man ska vända sig till hemsjukvården hade varit bra. Nu har det väl varit så att vi några gånger har ringt ambulans istället." (anhörig).*

*"Jag skulle gärna vilja veta mer om hur de arbetar och vad de kan hjälpa till med."*



## 9. Slutsats

De intervjuade personerna lyfter behov av vänner, barn och barnbarn som viktigt för sin hälsa. Tillsammans med självständighet, sysselsättning, promenader och träning kan detta bidra till att bibehålla hälsa. Även trygghet med hög personalkontinuitet i hemtjänst anses av många som betydelsefullt.

I intervjuerna framgår att i kontakten med hemsjukvården är det viktigt att kunna känna tillit till och känna sig omhändertagen av arbetsterapeut, fysioterapeut och sjuksköterska. Det är också betydelsefullt att hemsjukvården är lätta att få tag på, att det är samma personal som kommer, att hemsjukvården hjälper till att samordna vården och involverar den behandlade och anhöriga i vården.

Utifrån att flera av de identifierade perspektiven överensstämmer med de områden som SKR och Socialstyrelsen, utifrån bland annat omfattande propositioner, tagit fram för omställningen mot God och Nära vård, bör vi kunna känna oss trygga med att resultatet också är representativt för fler än de 20 intervjuade brukarna.

Resultatet är relevant att ha med i det fortsatta arbetet med att utveckla den nära vården och omsorgen i Falkenbergs kommun. Dialog kommer föras med myndighet, hemsjukvården och omsorgsutförare om vad brukarna beskriver som viktigt. Det framkommer även aspekter som kan rymmas inom den digitala agendan som staben arbetar med.





## Falkenbergs kommun

Visst förändringsarbete är redan påbörjat, bland annat genom projektet Falkenbergs hemtjänstmodell, men också genom de satsningar som sker i verksamheterna med hjälp av statsbidraget för God och Nära vård. Projektet "Rehabiliterande förhållningssätt" kommer bland annat handla om hur brukarna kan få stöd att göra det de kan i vardagen och hur de skulle kunna vara fysiskt aktiva med promenader eller annan motion. Även projekt för ökad kompetens för hemsjukvårdspersonal kan bidra till att brukarna känner sig mer omhändertagna. Satsning på samlokalisering av hemsjukvård och bistånd samt strukturerade teamträffar kan också ge ökad trygghet för brukarna gällande samordning.